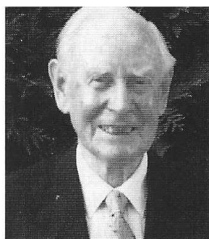

Jul i Roskilde

Årgang 2002

A.P. Hansen's Bustrafik

HENNING BIRKELUND HANSEN

Historien om et gammelt Roskilde firma, A. P. Hansen's rutebiler og Roskilde Turisttrafik og Rejsebureau.

Anders Peter Hansen blev født den 10. juli 1880, voksede op i Hvedstrup og gik i Herringløse skole. Efter skolegangen kom han i malerlære hos malermester Søren Jensen, Ågerup. Da lærertiden var udstået med svendebrev, nedsatte hans sig som malermester omkring 1900 i Roskilde, hvor han traf Marie Hansen. De blev gift i 1905, fik 8 børn, 3 piger og 5 drenge, hvoraf 3 lever endnu, Henning, Poul og Holger.

A. P. Hansen og hustru Marie foran bus fra 1934 på Hundested-Rørvig færgen.

A. P. Hansen havde mange talenter, var meget musikalsk, kunne spille på mange forskellige instrumenter, men fløjten blev med tiden det foretrukne instrument. Han spillede i sine unge dage mange aftener til foreningsballer og var med til at stifte Roskilde Amatør-orkester. De musikalske evner gik i arv til flere af børnene, specielt til pianistinden Melita Birkelund og solofløjtenist, professor og i en periode rektor for Det Kongelige Musikkonsevatorium i København, Poul Birkelund, der i år er fyldt 85 år.

A. P. Hansen var fra barndommen interesseret i al mekanik og teknik. Han var en af de første i Roskilde, som anskaffede sig en motorcykel, en Ellehammer og senere en bil, en trehjulet som blev styret med en styrestang til forhjulet.

I 1914 startede han cykelforretning, Roskilde Cykellager i ejendommen Algade 56, som ægteparret havde købt i 1910. Nr. 56 blev

ændret til nr. 60 da den nordlige del af Hestetorvet blev bebygget.

Når en cykel dengang blev gammel og slidt blev den renoveret. A. P. Hansen etablerede derfor i Algade 56, sliberi, fornklingsanstalt og lakereri. De gamle styr og pedalarme blev slebet og fornklret. Stel og fælge blev skrabet fri for gammel maling og dette arbejde blev udført af ægteparret og de opvoksene børn. Når stel og fælge var gjort helt rene, blev de malet og malingen tørret i en stor gasovn. Stel og fælge håndstaferede A. P. Hansen inden cyklerne blev samlet igen. Da bilerne begyndte at komme frem købte A. P. Hansen en Ford og begyndte droskekørsel under navnet Roskilde Bilekspres, der blev en forløber for Roskilde Droske-ejerforening, som A.P. Hansen var med til at stifte og i en periode var formand for. Taxakørsel blev firmaets første vognmandsaktivitet.

Da rutekørslen kom igang omkring 1920 fik A. P. Hansen interesse herfor og den 21. oktober 1921 startede han en rute fra Roskilde til Hove Mølle. Ruten udgik herfra om morgenen, idet chaufføren boede her. I 1922 blev ruten forlænget til Måløv, på lige datoer kørtes der via Marbjerg-Fløng-Soderup-Herringløse og på ulige datoer via Himmelv-Store Valby- Gundsøllille-Østrup.

Omkring 1924 overtog firmaet ruten Roskilde-Solrød-Jersie-Højelse-Køge fra en anden vognmand, men den blev solgt videre allerede i 1926 til Ejner Madsen, den senere ejer af Roskilde Omnibusselskab.

I 1925 åbnedes en rute Jyllinge-Herringløse-Sengeløse-HøjeTåstrup-Glostrup-Valby ved linie 6's endestation, senere Ålholm Plads. Det blev en særdeles god rute. På søn- og helligdage måtte der ofte lejes taxaer for at kunne have alle passagerer med fra København.

Strækningen Roskilde-Marbjerg-Fløng blev udskilt fra Måløvruten, så den kunne køres som selvstændig rute imellem pauserne på turene på Roskilde-Måløvruten.

I 1928 blev Jyllinge-Københavnruten ændret, så den kørte Jyllinge-Østrup-Herringløse-Soderup-Fløng-Hedehusene-Ålholm Plads. På hjørnet af Fløngvej og Københavnsvejen blev der etableret korrespondance med Roskilde-Fløng-Marbjergruten således at A. P. Hansen var den første der oprettede en rute Roskilde-Hedehusene-København.

I 1932 begyndte Statsbanerne rutebildrift og 1934 søgte DSB koncession på strækningen Hedehusene-København, samme strækning som A. P. Hansen's rute Jyllinge-Hedehusene-

1914 firmaets første adresse i Roskilde, Algade 56, hvor Roskilde Cykellager blev åbnet.

Algade 56, i 1954 blev Roskilde Rejsebureau åbnet.

København. Resultatet blev, at trafikminister Friis Skotte overlod koncessionen til DSB og at A. P. Hansen fik kr. 11.000 i afståelse, men måtte aflevere 2 rutebiler til DSB.

Da anden verdenskrig brød ud i 1939 blev rutekørslen indskrænket betydeligt, idet krigen gjorde det vanskeligt at drive rutekørsel. Rutebilerne fik påmonteret en gas-generator, hvor træ brændte til gas som rutebilerne kunne køre på i stedet for benzin eller diselolie, som ikke kunne købes. Der kørtes kun med en rutebil, så firmaets 3 andre rutebiler blev opklodset på »Masterhøj« i Himmelev. Denne ejendom havde A. P. Hansen købt i slutningen af 1930erne. Indtil købet af »Masterhøj« havde busserne haft garage og værksted i Algade 56.

Efter påbegyndelse af rutekørslen blev malerforretningen og cykelforretningen med mere nedlagt og forretningen blev omdannet til beboelse igen. Det eneste malerarbejde A. P. Hansen nu udførte var sprøjtemaling af busserne i den kendte røde farve.

Den 4. januar 1943 døde A. P. Hansen og Henning Birkelund Hansen der var uddannet som jurist og ansat i Arbejdsdirektoratet overtog samtidig med denne ansættelse, ledelsen af firmaet.

A.P. Hansen på udflugt med 3 busser i 1928.

»Masterhøj« blev solgt og Marie Hansen flyttede tilbage til Algade 56, hvor sønnen, Henry og hans kone havde boet, medens ægteparret A. P. Hansen havde boet på »Masterhøj«. Marie Hansen blev boende i Algade 56, indtil hun nogle år før sin død den 28. januar 1978 flyttede på Roskilde Domsogns Plejehjem.

To andre brødre Henry der var uddannet mekaniker og Holger der havde realeksamen arbejdede også i firmaet og kørte ruterne. I tidens løb har flere andre familiemedlemmer også arbejdet i firmaet.

Under krigen blev firmaets indtægter suppleret med indtægter fra tørvegavning bl.a. i Svebølle. Holger forestod tørvegavningen og kørslen med tørv med en af rutebilerne der var blevet omdannet til lastvogn.

Efter krigen kom rutebilkørslen rigtigt igang igen. I 1947 blev firmaet omdannet til I/S med fru Marie Hansen, Henry Birkelund Hansen og Holger Birkelund Hansen som interessenter.

Der blev oprettet flere nye ruter. I 1948 da S-toget kom til Ballerup fik firmaet i konkurrence med DSB koncession på ruten Jyllinge-Østrup-Ballerup, som et par år senere også blev endestation for Roskilde-Måløv ruten.

Henning Birkelund Hansen's arbejde i firmaet blev mere og mere omfattende, så i 1951 tog han orlov i 3 år fra stillingen som fuldmægtig i Sygekassedirektoratet. Efter orlovens udløb blev også han interessant og fuldtidsbeskæftiget i firmaet.

I 1960 overtog firmaet Roskilde-Solrød ruten fra Halfdan Nielsen. Ruten blev omlagt så der kørtes Roskilde-Havdrup Station-Solrød Strand. Gadstrup og Snoldelev blev

udskilt til en selvstændig rute. Senere blev der oprettet en rute Solrød Strand-Havdrup-Osted. På Hedehusruten kørte 3 busser med 20 minutters drift. På Solrød, Gadstrup, Ballerup og Tåstrup ruterne kørtes med 7 busser med timedrift. Der var således 10 busser og 2 reservebusser i drift på alle ruterne. Det var et stort arbejde 2 gange om året at udfærdige køreplaner, vagtlistor og lønningslister for alle ruterne.

Garagepladsen og værkstedet i Algade 56 blev efterhånden for lille, så i 50erne byggede firmaet et nyt garageanlæg på Ledagervej. Henry blev leder af dette anlæg.

I 1962 udtrådte Marie Hansen af Firmaet, der herefter blev ejet af de 3 brødre Henry, Holger og Henning.

I 1965 kom der radiosamtaleanlæg i alle busserne. Anlægget blev betjent fra en hovedstation på kontoret, garagen eller om aftenen og natten fra en af ejernes privatadresse. Desuden kunne busserne tale sammen udenom hovedstationen. Dette var praktisk for de busser, som en gang i timen skulle mødes på trafikpladsen i Østrup eller Havdrup station. De kunne således underrette hinanden om eventuelle forsinkelser eller navnlig om vinteren om dårlige vejforhold.

Da Hovedstadsområdet's Trafikselskab, HT, blev dannet i 1974, blev de private rutebilejers 8 årige koncessioner ændret til 5 årige entreprenørkontrakter. Køreplanlægning m.m. overtog HT. Rutebilejerne fik alle udgifter betalt fra HT og skulle til gengæld aflevere alle kørselsindtægter til HT.

Henning og Finn R. Sørensen, fra Birkerød Buscompagni forhandlede på rutebilejernes vegne entreprenøraftalerne på plads med HT, Trafikrådets formand, senere minister Erling Olsen og Amtsrådsforeningen.

Kontrakterne blev fornyet i 1980 og 1985. I 1986 fik firmaet leveret bus nr. 40 fra Leyland-DAB i Silkeborg. Da kontrakterne skulle fornyes i 1990 var ordningen blevet ændret til kørselslicitationer som medførte, at rutebilejerne ikke længere kunne være sikre på at forsætte kørslen på »egne ruter« eller i det hele taget at få kørsel til deres busser.

Hvis ikke rutebilejerne ville indgå på disse betingelser, kunne de vælge at afhænde busserne til HT mod en særlig aftalt erstatning. Fremover blev det rutebilejernes egen risiko, hvis ikke de fik kørsel til busserne.

Firmaet A. P. Hansen valgte at afhænde 12 rutebiler til HT, som overdrog ruterne til City Trafik, et selskab bestående af 14 private rutebilejere. A. P. Hansen er fortsat aktionær i City Trafik.

RUTEBILLEN
Algade 56
174 Roskilde.

Bagage medtages.

Jeg henter Dem lige saa gerne paa Landet som i Byen og hører Dem hjem, som kører Dem hjemmefra, og ud. Priser er de samme.

Benyt min Bil til Udflugtsture - jeg er kendt overalt paa Sjælland - forhør mine Priser og sammenlign disse med Togets - og regn derefter med de Fordele De har ved at blive afhentet ved Deres Bopæl og kørt hvorhen De vil uden Hensyn til Togtider

*redigeret
A. P. Hansen*

I 1987-88 byggede firmaet på Bytoften et stort garageanlæg med plads til 24 busser indendørs, værksted, chaufførlokaler og administration. Dette anlæg blev afhændet i 1990. Rutebilvirksomheden ophørte den 31. marts 1990.

Da rutekørslen startede i 1920'erne var vinterperioden den travle tid og om sommeren blev flere af rutebilerne beskæftiget med turistkørsel, foreningsudflugter og skovture for firmaer og folkepensionister. Når A. P. Hansen selv kørte disse udflugter havde han altid fløjten og sangbøger med. Blev der gjort holdt undervejs tog A.P. Hansen fløjten frem og spillede og deltagerne sang.

I midten af 1920'erne kom radioen og A. P. Hansen så straks en forretning i at oplade radioakkumulatorer indtil radioerne blev fabrikeret, så de kunne tilsluttes elnettet. Endvidere havde han i en periode udlejning uden fører af DKW personbiler. I 1939 arrangerede A. P. Hansen en 10 dages Rhintur til kr. 198,00 incl kørsel, færge, hotel og fuld forplejning. Krigen satte en stopper for sådanne ture, men da krigen var forbi, var der opstået et stort behov for rejser og udflugter.

Der blev hvert år udgivet en omfattende rejsebrochure »På kryds og tværs i ferieland« med rejser overalt i Danmark, Sverige, Norge og det øvrige Europa. Et år fik firmaet diplom for den bedste busrejse til Nordkap. Holger blev leder af disse selskabsrejser.

Når en busrejse startede fra Stændertorvet, blev den sendt af sted, som regel af Henning

eller Holger, med ønske om en god tur, og når de rejsende vendte hjem blev de også modtaget af en af jerne. Via bussens samtaleanlæg til hovedstationen kunne deltagerne bestille en taxa til videre transport fra Stændertorvet.

Efter hjemkomsten blev busserne rengjort og eftersat på værkstedet, så den var klar til at starte på en ny rejse næste morgen.

Om vinteren blev der arrangeret rejseaftener på Hotel Roar. En professionel foredragsholder og filmfotograf viste film og efter den var der fælles kaffebord med optræden af forskellige kunstnere bl.a. Hans Kurt, Rachel Rastenni, Helge Kjærulf Schmidt, Elith

Foss og mange andre. Rejseafterne kunne samle 5-600 deltagere. Folk var glade for disse aftener idet de fik lejlighed til at mødes med rejseledere fra sammens rejser. Aftenen sluttede med musik og dans. Da fjernsynet blev hver mands eje ebbede interessen for rejseafterne ud.

Samtidig med at rutebilerne stoppede i 1990 valgte man også af afhænde firmaets 12 turistbiler. De blev solgt til Lyngby Turistfart og De Blå Busser i Roskilde. Den 31. december 1990 udtrådte Henry og Holger af firmaet.

Den 10 april 1954 blev der igen indrettet butik i Algade 56, et rejsebureau der solgte billetter til enhver rejse med fly, tog, skib eller bus. Individuelle rejser, besøgsrejser og forretningsrejser samt Roskilde Rejsebureau's egne busrejser. I 1957 fik Roskilde

Rejsebureau IATA agentur og pladsen blev efterhånden for lille i Algade, så i 1974 besluttede man at opføre en helt ny ejendom uden beboelse. Nu blev der plads til administrationen af den store virksomhed, som om sommeren beskæftigede ca. 70 personer, rute- og turistchaffører, rejseledere, værkstedspersonale og kontorpersonele. Den 28. april 1975 blev den nye forretning indviet. Under ombygningen havde firmaet lejet lokaler i Von Meyern's ejendom på den modsatte side af Algade.

I mange år holdt firmaet en personalefest for alle de ansatte med ledsager. De seneste år fandt personalefesten sted på Svogerslev Kro.

Efter salget af alle busserne var der kun rejsebureauet og 1 taxa tilbage. Firmaets taxakørsel var efter krigen blevet genoptaget og som den ældste taxavirksomhed i Roskilde fik firmaet taxa nr. 1 under Roskilde Taxa.

I 1994 blev også taxaen solgt. Taxakørsel blev således firmaet A. P. Hansen's første og sidste vognmandsaktivitet.

Nu er kun rejsebureauet tilbage, det ledes af Henning's søn Søren Birkelund Hansen der har arbejdet i firmaet siden 1962 og i år har haft 40 års jubilæum den 1. juli.

Søren har været med i hele den periode firmaet voksede mest og i 1976 blev han interessent. Han har sørget for at rejsebureauet har fået det nødvendige EDB udstyr, så kunderne kan få den bedste service. Service har altid været i højsædet i firmaet A. P. Hansen.

Rejsebureaubranchen mærker ligesom mange andre forretninger den voksende konkurrence, så ingen ved hvad fremtiden bringer, men Søren er fortsat altid parat til at yde den bedste service til kunderne.

Fransk Latil rutebil fra ca. 1930, blev monteret med B&W diesel motor nr. 6 ca. 1936.